

Nr 19.

Av herr **Hellberg**, om ändrad benämning å vissa befattningshavare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter.

På anmodan av ett antal läroverkslärare, företrädande ett 660-tal sådana från hela riket, vilka genom listpåteckning givit uttryck åt den önskan, att läroverkslärarnas titelfråga vid instundande riksdag måtte få sin lösning i överensstämmelse med undervisningsrådet A. Åströms m. fl. särskilda yttrande till skolkommissionens betänkande», får jag härmed hemställa, att riksdagen ville uttala sig för den sålunda påyrkade förändringen, eller att tjänsttitlarna lektor och adjunkt må utbytas mot respektive förste lektor och lektor.

Frågan om denna förändring väcktes redan 1914 av den s. k. lärarlönenämnden, vilken föreslog titlarna förste och andre lektor. Läroverksstyrelsen tillstyrkte i huvudsak förslaget, men ansåg att de båda lärartjänsternas innehavare lämpligare borde benämnas förste lektor och lektor. Löneregleringskommittén, som sedan uttalade sig i saken, fann emellertid förändringen obehörlig, och i den kungl. propositionen till 1918 års lagtima riksdag om lönereglering för läroverkslärarna blev den inte heller medtagen.

Två år därefter upptogs dock redan frågan på nytt, denna gång av en allmän adjunktskonferens, som i januari 1920 i en skrivelse till regeringen gjorde en framställning i överensstämmelse med läroverksöverstyrelsens nyssnämnda förslag. Skolöverstyrelsen tillstyrkte, och nu tog Kungl. Maj:t saken om hand genom en proposition till riksdagen. Denna proposition blev emellertid avstyrkt av statsutskottets majoritet och förkastades även av kamrarna, dock med synnerligen svaga majoriteter: i första kammaren med 58 röster mot 54, i andra kammaren med 84 mot 76.

Nu har som nämnt ett nytt initiativ tagits från läroverkslärarnas sida, närmast väl med anledning därav, att, då skolkommissionens förslag förutsetts inte komma att föranleda någon åtgärd från regeringen, hela skolreformen kan befaras bli uppskjuten på obestämd tid. Att sålunda ett yrkande gång på gång med korta mellanrum framföres måste väl betyda, att det finns starka motiv för det, inte minst när det som detta utsätter dem, vilka ställt sig bakom det, för ett billigt gyckel från oförstående utomstående. Mig har yttrandet syns befogat och berättigat, och därför har jag efterkommit den anmodan, som riktats till mig att frambära det inför riksdagen.

Visserligen är den sak det gäller ingen mera viktig. Men det är mig omöjligt att förstå, vad det skall tjäna till att motsätta sig rättelse av ett förhållande som förorsakar social vantrevnad, när intet hållbart skäl kan

anföras för nödvändigheten av en sådan vantrevnad. Här är en stor kår jag ville nästan säga ådömd en titel, som — varpå det nu beror, så är faktum allbekant och oförnekligt — inte användes i det praktiska livet, men i dess ställe tillägges medlemmarna av denna kår en titel, som betecknar en akademisk lärdomsgrad, vilken det stora flertalet av dem inte innehar. »Den titel de ha rätt till användes aldrig, och den titel som användes ha de inte rätt till» — för att bruka ett dåvarande ecklesiastikministerns uttryck i debatten vid 1920 års riksdag. Och i likhet med en annan talare i den debatten anser jag »det inte vara titelsjuka att de begära få en sådan benämning på sin tjänst, att de verkligen bliva titulerade med sin rätta titel». Och då riksdagen »bara genom en liten handrörelse» — för att anföra ännu ett uttryck av ecklesiastikministern vid nämnda tillfälle — kan rätta till det här anmärkta missförhållandet, så vore det väl en besynnerlig och svår-försvarlig oginhet, om den inför denna nya påminnelse därom skulle vägra göra det.

Såvitt jag kan förstå finnas nämligen inga hållbara sakliga skäl för en sådan vägran. De som anförts förefalla mig fullkomligt uppkonstruerade. Det har talats om ekonomiska konsekvenser: likheten i titel skulle leda till likhet i lönen. Mig är det dock omöjligt att begripa, varför riksdagen skulle ha svårare att hålla skillnad på förste lektor och lektor än på exempelvis förste aktuarie och aktuarie, förste postexpeditör och postexpeditör, förste kontrollör och kontrollör o. s. v. Och med lönefrågan sammanhänger kompetensfrågan. Det förefaller nästan som ett skämt, men har dock påståtts, att färre skulle skaffa sig den högre kompetens, som kräves för lektorsbefattningarna, när dessa befattningars innehavare inte i titelavseende längre vore tydligare åtskilda från de nuvarande adjunktsbefattningarnas. Det vore då verkligen den svenska titelsjukan i sin högsta potens. Så narraktiga äro dock dess bättre med all säkerhet inte de som utmålas så för att den lilla titelreform, som här är i fråga, må te sig avskräckande; det reella motiv, som ligger i halvannat tusental kronors löneskillnad, blev helt visst för dem fortfarande det avgörande.

Då sålunda inga verkliga skäl finnas att anföra mot den här förordade förändringen, vilken skulle medföra en på samma gång graderad och enhetlig titel för de allmänna läroverkens hela lärarkår, tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen ville förklara sig icke ha något att invända mot att föreskrift utfärdas därom att i författningar rörande de allmänna läroverken — och med dem jämställda läroanstalter — den nuvarande tjänstetiteln lektor utbytes mot förste lektor och den nuvarande titeln adjunkt mot lektor.

Stockholm den 14 januari 1924.

Mauritz Hellberg.